

Aan de gemeenteraad

Op 30 oktober 2024 stelde S. Soytekin (DENK) ons schriftelijke vragen over 'Ongelijkheid bij hoogbegaafde jongeren in het basisonderwijs'.

Inleidend wordt gesteld:

Structurele ongelijkheid en onbewuste discriminatie in het basisonderwijs zijn nu voor het eerst bevestigd in landelijk onderzoek, zeggen de onderzoekers tegen NU.nl¹.

Hoogbegaafde jongeren met een migratieachtergrond uit een minder 'kansrijk' gezin hebben een veel lagere kans om ontdekt te worden door leraren. Dit onderzoek bevestigt het beeld dat eerder is aangestipt door onder andere de Onderwijsraad en de Sociaal-Economische Raad. Deze situatie van ongelijkheid waarbij leerlingen met een migratieachtergrond niet herkend of erkend worden als hoogbegaafd, leidt ertoe dat zij geen passend onderwijs ontvangen. Problemen als schooluitval, een mismatch tussen leerling en school, en misverstanden tussen docenten en leerlingen over gedrag kunnen optreden.

De fractie van DENK Rotterdam vindt het belangrijk dat alle kinderen passend onderwijs krijgen, en stelt hierover een aantal vragen.

Hieronder volgt de vraag en onze beantwoording:

Vraag 1:

In het rapport 'De staat van het onderwijs' van de onderwijsinspectie staat dat schoolbesturen speciale voorzieningen kunnen inrichten, zoals aparte klassen of gedeelten van een school. Heeft de gemeente Rotterdam inzicht in hoeveel scholen hiervan gebruikmaken en de beschikbare subsidies inzetten? In hoeverre wordt dit actief gemonitord?

¹ <https://www.nu.nl/binnenland/6329312/hoogbegaafde-leerlingen-vaak-over-het-hoofd-gezien-vooral-meisjes-van-kleur.html>

Antwoord:

In het primair en voortgezet onderwijs geldt dat onderwijs aan hoogbegaafde kinderen binnen het basisaanbod van een school valt (binnen passend onderwijs). Scholen mogen zelf bepalen welke speciale programma's zij inzetten, ze kunnen zelf plusklassen inrichten of extra lesstof gebruiken. Dit maakt allemaal deel uit van de basisondersteuning. De basisondersteuning is de verantwoordelijkheid van de scholen en hun schoolbesturen; als gemeente hebben we daar geen formele taak in. De gemeente heeft geen zicht op wat iedere school biedt aan basisondersteuning. Ook weten wij niet of en in hoeverre scholen gebruikmaken van beschikbare subsidies om speciale voorzieningen (zoals aparte klassen of gedeelten van een school) te kunnen inrichten. Dit wordt niet door ons gemonitord.

Scholen en hun besturen worden als het gaat om begaafdheid ondersteund door de samenwerkingsverbanden PPO Rotterdam voor het primair onderwijs en Koers VO voor het voortgezet onderwijs. Net als voor de periode van 2019 – 2023 hebben de samenwerkingsverbanden PPO Rotterdam en Koers VO voor de periode 2023 – 2026 opnieuw de maximale subsidie bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (OCW) aangevraagd en toegekend gekregen om de expertise, vaardigheden en ondersteuning voor (hoog)begaafde leerlingen in te richten.

Vraag 2:

Uit het landelijk onderzoek van Scaliq waarover NU publiceert, blijkt dat slechts 15 procent van hoogbegaafde meisjes met een migratieachtergrond uit minder kansrijke gezinnen in beeld komt. In hoeverre heeft de gemeente Rotterdam beleidsinstrumenten om specifiek deze kwetsbare groep beter te signaleren en ondersteunen?

Antwoord:

De gemeente Rotterdam beschikt niet over deze beleidsinstrumenten. Zie verder bij de beantwoording van vraag 3.

Vraag 3:

Uit het onderzoek blijkt dat docenten in het primair onderwijs onvoldoende tijd hebben om hoogbegaafde leerlingen eruit te pikken zodat deze leerlingen passend onderwijs kunnen krijgen. Hoe zorgt de gemeente Rotterdam ervoor dat deze leerlingen binnen het onderwijssysteem worden herkend en begeleid?

Antwoord:

Vanuit de gemeente voeren wij regelmatig het gesprek met de samenwerkingsverbanden PPO Rotterdam en Koers VO over het realiseren van een dekkend aanbod in de stad voor alle doelgroepen leerlingen en, voor leerlingen voor wie dat nodig is, hoe wij als gemeente ons aanbod van jeugdhulp en preventie op deze leerlingen af kunnen stemmen. Echter, het signaleringsbeleid ligt bij de scholen; de samenwerkingsverbanden ondersteunen de scholen hierbij.

In het primair onderwijs begint de handelingsverlegenheid bij leerkrachten vaak bij het goed kunnen waarnemen en begrijpen van de onderwijsbehoeften van de begaafde leerlingen. Het samenwerkingsverband PPO Rotterdam ondersteunt de leerkrachten via het ter beschikking stellen van DHH-PO², een toolkit met instrumenten die op handelingsgerichte wijze helpt om begaafde leerlingen niet alleen te herkennen, maar óók goed te begeleiden. Daarnaast wordt nascholing in het gebruik van DHH-PO aangeboden en georganiseerd.

² DHH (dhhpo.nl)

Vanuit een wijkgerichte aanpak worden er kenniscolleges voor leerkrachten georganiseerd. Leerkrachten krijgen professionele ondersteuning van experts vanuit het samenwerkingsverband.

Eén van de doelstellingen uit het actieplan *Rotterdam Gaaf!*³ luidt: "Stimulerend signaleren versterken met daarbij specifiek aandacht voor leerlingen met een cultureel diverse achtergrond." Er wordt onderzoek gedaan naar diagnostische instrumenten om begaafdheid (beter) te signaleren bij leerlingen met een cultureel diverse achtergrond.

In de inleiding haalt u een onderzoek van onderzoeksbureau Scalq aan. Tijdens de conferentie GAAF⁴ op 6 maart 2025 zullen onderzoekers van Scalq de opgedane inzichten met onderwijs- en zorgprofessionals uit (de regio van) Rotterdam delen. Ook zal het betreffende signaleringsinstrument waar in het onderzoeksrapport van Scalq over wordt gesproken tijdens de conferentie gepresenteerd worden. Er wordt verkend of dit onderzoeksinstrument aanvullend op het bestaande instrumentarium aangeboden kan worden.

Vervolgens wordt gesteld:

Hoogbegaafdheid krijgt nog steeds onvoldoende aandacht in het onderwijs, terwijl kansengelijkheid juist een speerpunt is, zeker in een diverse stad als Rotterdam. Fractie DENK vindt het daarom cruciaal om inzicht te krijgen in hoe hoogbegaafde leerlingen worden ondersteund. Veel van deze leerlingen presteren namelijk onder hun niveau of hebben behoefte aan creatievere of op maat gemaakte lesprogramma's. Hoogbegaafdheid gaat niet alleen om hoge cijfers, het komt voor in alle soorten gezinnen, vaak ook in gezinnen waar ouders het niet direct herkennen.

Vraag 4:

Heeft de gemeente Rotterdam inzicht in hoeveel hoogbegaafde kinderen in het basisonderwijs niet herkend worden? Welke maatregelen zijn genomen om dit te verbeteren, vooral gezien dat uit onderzoek blijkt dat meer dan de helft van deze kinderen wordt gemist?

Antwoord:

Wij hebben geen inzicht in hoeveel hoogbegaafde kinderen in het basisonderwijs niet herkend worden, maar uitgaande van de normaalverdeling van intelligentie worden ook in Rotterdam niet alle leerlingen gesignaleerd met een hoog ontwikkelpotentieel.

Er zijn verschillende instrumenten waarmee een ontwikkelingsvoorsprong bij kinderen kan worden gesignaleerd, maar het is afhankelijk van de situatie of een kind deze kenmerken ook laat zien. Een omgeving die niet stimulerend is, een leerkracht die kenmerkend gedrag niet op de juiste wijze interpreteert of een signaleringsinstrument dat niet past bij het kind kunnen ervoor zorgen dat ondanks het gebruik van een signaleringsinstrument, de ontwikkelingsvoorsprong niet gesignaleerd wordt.

³ *Rotterdam Gaaf!* is de naam van het actie- c.q. projectplan waarmee PPO Rotterdam inzet op ondersteuning, kennis en kunde met betrekking tot begaafdheid. Met het actieplan *Rotterdam Gaaf!* werkt PPO Rotterdam, samen met samenwerkingsverband Koers VO voor wat betreft de aansluiting po-vo, aan een dekkend netwerk voor begaafde leerlingen.

⁴ Conferentie GAAF is een event voor onderwijs- en zorgprofessionals die met (hoog)begaafde leerlingen werken, bedoeld om inzichten en ervaringen rondom (hoog)begaafdheid te delen, nieuwe kennis op te doen en materialen te verkennen. Het event wordt georganiseerd door PPO Rotterdam en Koers VO.

Vraag 5:

Antwoord:

Vraag 6:

Antwoord:

Als belangrijk onderdeel van het project begaafdheid, voorziet Koers VO scholen die willen starten met een peergroep voor (hoog)begaafde leerlingen van een subsidie om de werkwijze op te zetten. Dit juist omdat bij (hoog)begaafdheid het niet alleen gaat over meer of andere leerstof. De aanpak betreft het organiseren van wekelijkse ontmoetingsmomenten voor leerlingen gericht op hun welbevinden. Inmiddels zijn 27 v(s)o-schoollocaties gestart (of startend) met een peergroep. In schooljaar 2023-2024 deden hier zo'n 320 leerlingen (op 21 locaties) aan mee.

Bij Koers VO is een expert begaafdheid werkzaam die scholen kunnen raadplegen bij complexe casuïstiek. Daarnaast verzorgt zij workshops over (hoog)begaafdheid, zoals onlangs op de povo-conferentie over kansengelijkheid. Verder start dit najaar een specifieke pilot binnen het project begaafdheid rondom het aanbieden van een digitale verrijkingsumgeving (Renzulli Learning) op twee ISK-locaties, juist om binnen deze groep leerlingen oog te hebben voor talentontwikkeling.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten